

skulde bestaa. Efter at have konfereret med det ærede Medlem, ser jeg nu, at Forholdet er det, at det ærede Medlem ikke har klaret sig, at der netop, saaledes som Lovforslaget er affattet, vil blive en lige saa fuld Udgang for Landarbejderen i de omtalte Egne som i andre Egne af Landet til at nyde godt af Loven. Forholdet er jo nemlig det, at naar Jordens Takst er f. Eks. 3, og vedkommende Arbejder vil have sig en Lod paa 5 Tønder Land Midtelfjord, saa vil han kunne tage 16 Tdr. Land geom. Maal uden at overskride det Maksimum, som er sat ved Loven. Til Taksten 1, hvilket ikke er ualmindeligt i de Egne, vil han kunne gaa op til et Areal paa 48 Tdr. Land, svarende til 4 Tdr. Land Midtelfjord, og højere op tænker jeg dog ikke, nogen Landarbejder ønsker at komme med Hensyn til Arealet. — Jeg skal derefter gaa over til at omtale det af mig til § 6 stillede Vndringsforslag, der gaar ud paa, at 3dje Stykke skal udgaa. Til 2den Behandling var der af et Mindretal i Udvalget stillet et Vndringsforslag om, at en Landarbejder, der ikke kunde skaffe sig Jord til et Hus, skulde have Ret til at ekspropriere offentlig Jord for at tilvejebringe denne Lod. Jeg fandt Anledning til meget indtrængende at advare mod denne Bestemmelse. Den blev imidlertid vedtagen med et betydeligt Flertal. Af mine Udtalelser om Lovforslaget ved 2den Behandling ville ærede Medlemmer have set, at jeg ansaa det for rimeligt, at dette Lovforslag, naar det blev vedtaget saaledes, som Flertallet i Udvalget havde foreslaaet det, vilde have nogen Udsigt til at kunne bane sig Vej til en lykkelig Udgang af Rigsdagen, men jeg forudsatte ganske vist den Gang, at man ikke vilde vedtage det Vndringsforslag, som et Mindretal i Udvalget havde stillet, og jeg udtalte meget bestemt, at der ikke kunde være Tale om, at Regeringen kunde acceptere det. Jeg hævdede, at der her var Tale om Ekspropriation til Fordel for den enkelte Mand, og at man ikke kendte noget Eksempel paa, at man var gaaet til at anvende Ekspropriation i saadanne Tilfælde. Det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgfreds (P. Christensen) har i Dag anført, at da det her drejede sig om en Samfundsinteresse, maatte man kunne anvende Ekspropriation her, men dette kan jeg aldeles ikke erkende for rigtig. Naar det ærede Udvalg nu har stillet et Vndringsforslag, som maasse skulde tydeliggøre, hvad det er, der menes, idet man har henvist til Loven af 4de Juli 1850 angaaende Jordts Afstaaelse til Oplyselse af Fattighuse og Boliger til husvilde, viser dette jo paa

den allerstærpeste Maade den Forstel, der er mellem det heri foreliggende Tilfælde og de almindelige Tilfælde, hvor man kan ekspropriere, idet det Forhold, som der er Tale om i Loven af 4de Juli 1850, jo er dette, at det offentlige har en Pligt til at forsørge fattige Mennesker og til at skaffe de husvilde Husly. Det er almindelig offentlig Forpligtelse, som Almenvellet kræver fyldtgjort, at alle, som ikke kunne ernære sig selv, blive ernærede, og alle, som blive husvilde, kunne saa Husly. Derfor er der fuld Føje til at anvende Ekspropriation i saadanne Tilfælde; men her er det jo saa langt fra det; her holde vi jo bestemt paa — i hvert Fald jeg for mit Vedkommende — at Landarbejderen skal forblive i en fri og uafhængig Stilling ogsaa efter at han har modtaget den Haandsrækning, Staten yder ham efter denne Lov, og der er ikke Tale om, at man ved at skaffe Landarbejderne Jord i det enkelte Tilfælde foretager en Handling, som er i det almene Interesse; det lader sig ikke gøre at sætte denne Bestemmelse ind i Loven her. Jeg har stillet dette Vndringsforslag for at give Tinget Beslighed til endnu en Gang at tage Stilling til denne Sag, idet jeg tror, at turde anbefale alle dem, som virkelig ønske, der skal bringes noget ud af denne Sag, ikke at lægge den Sten i Vejen paa dens videre Gang ved at lade en Bestemmelse som denne blive staaende.

Jeg skal altsaa tillade mig varmt og indtrængende at anbefale Dem at stemme for det af mig stillede Vndringsforslag.

S. L. Jørgensen: Naar jeg paa et saa sent Tidspunkt af denne Sags Behandling forlanger Ordet, er det selvfølgelig ikke for at kritisere Lovforslaget hverken i dets Helhed eller i Enkeltighederne. Det er gaaet mig, som det er gaaet saa mange andre i sllige Tilfælde, at de Forventninger, jeg nærede, ikke fuldt ud have kunnet tilfredsstilles. Det er jo ganske naturligt, at naar en saa stor Samfundsopgave skal løses, og der staar Mening mod Mening og Interesse mod Interesse fra de forskellige Sider, saar man ikke i fuldt Maal sine Ønsker opfyldte. Skulde jeg udtale en Anke mod dette Forslag, skulde det være den, at det forekommer mig, at det er et meget lille Bidrag, der reelt fra Statens Side ydes til Løsning af den store Opgave, her foreligger, men paa den anden Side tvivler jeg ikke om, at de Mænd, der have haft med Sagen at gøre, saavel de ærede Kommissionsmedlemmer som det ærede Udvalg, have set Sagen fra samme Synspunkt som jeg, idet de have søgt at opnaa, hvad der i Øjeblikket kan naas, nemlig at